

ЕКОНОМІКА СФЕРИ СЕРВІСУ

УДК 338.48

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-1-8>ФЕНОМЕН ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
ТУРИЗМОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС¹**Г. П. СКЛЯР**

доктор економічних наук, професор;

Л. В. ДРОБИШ

кандидат економічних наук, доцент;

О. О. ТАРАНЕНКО

кандидат економічних наук;

М. М. ЛОГВИН

кандидат географічних наук, доцент;

П. В. ШУКАНОВдоктор географічних наук, доцент,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»

Анотація. *Мета статті* полягає у дослідженні трансформації наукової думки щодо розуміння дозвілля та дозвіллевої діяльності у сфері туризму. **Методика дослідження.** *Вирішення поставлених у статті завдань здійснено за допомогою загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення.* **Результати.** *Проаналізовано погляди науковців щодо дозвіллевої діяльності в сфері туризму. Досліджена трансформація наукової думки від традиційних підходів щодо розуміння дозвілля до сучасних поглядів на дозвіллеву діяльність у сфері туризму. Виявлена особливості організації дозвілля в підприємствах туристичної сфери та перспективи його розвитку. Окреслено внесок науковців у розробку методологічних аспектів організації дозвіллевої діяльності в галузі туризму. З'ясовано, що використання різноманітних форм і методів організації дозвілля в туризмі слугуватиме привабливості туристичних дестинацій. Вказано на необхідність подальшого дослідження феномену дозвілля в туризмі. Практична значущість результатів дослідження.* *У статті обґрунтовано актуальність подальших наукових досліджень дозвіллевої діяльності в сфері туризму, що надасть можливість підвищити конкурентні позиції вітчизняної туристичної галузі на світовому туристичному ринку. Наукові положення дослідження доцільно використати при організації дозвіллевої діяльності в сфері туризму, виявленні особливостей її розвитку та вдосконаленні.*

Ключові слова: туризм, дозвілля, дозвіллева діяльність, туризмологія.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Становлення туризмології як компоненти сучасної постнекласичної науки, центральним об'єктом дослідження якої є людина, передбачає подальше формування та розвиток понятійно-категоріального апарату, зокрема, феноменології туризму, культурології дозвілля та туризму, праксеології туризму та рекреації, туристичної проблемології та педагогіки туризму. Крім того, одним з програмних результатів навчання магістрів з туризму є критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань. У цьому контексті погляд на туризмологію

як наукове знання і навчальну дисципліну вимагає уточнення теоретичних і прикладних аспектів дослідження туризму як сфери самореалізації особистості, зокрема, змісту та взаємозв'язку понять «туризм», «дозвілля», «дозвіллева діяльність», «рекреація». Тому тема наукової статті, що рефлексує туризмологічний дискурс дослідження феномену дозвіллевої діяльності, є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Означений у статті проблемі присвячена низка наукових публікацій, серед яких слід виділити роботи, що презентують результати досліджень щодо, по-перше, сутності дозвілля та дозвіллевої діяльності. По-друге, наукові роботи, що

¹ Стаття підготовлена в межах науково-дослідної роботи «Проблеми функціонування та розвитку сфери туризму в умовах модернізації економіки» (держ. реєстр. номер 0117U004715)

висвітлюють проблему співвідношення понять «дозвілля», «туризм», «рекреація» тощо. При цьому, пріоритетними, на наш погляд, є публікації зміст яких містить певні аспекти проблеми само-реалізації людини в туризмі. Серед них слід виділити наукові праці таких авторів, як В. С. Пазенок, В. К. Федорченко, В. Г. Жученко, О. І. Міхо [11], І. В. Петрова [4], М. М. Іжа [9]. Водночас важливим є оцінка матеріалів останніх дискусій з заявленої у статті проблеми.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є узагальнення матеріалів досліджень проблеми дозвілєвої діяльності у туризмі у постнекласичній парадигмі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Туризм надає людині шанс залишатися і залишитися людиною, відкриває вікно можливостей для збереження ціннісно-сислової ідентичності Homo sapiens, відтворення її духовно-біо-соціальної природи, особистісної самореалізації в умовах нової реальності [10]. Оскільки подорожуюча людина у «чистій» туристичній науці (туризмології, що має міждисциплінарний характер), набуває статус об'єкта досліджень, то, на думку Г. П. Скліяра, на часі актуальним є дослідження процесів формування людиномірного економічного туристичного знання. При цьому науковцем виокремлено низку аспектів стосовно проблеми наукової рефлексії феномену людини, яка подорожує, а саме: формулювання об'єкту і характеристика суб'єкта економічних туризмологічних досліджень, їх взаємодію; осмислення доробку суб'єктів туризмології, чия творча енергія, формалізована як духовно-культурна спадщина в наукових працях, складає основу джерельної бази теоретичного дослідження; застосування міждисциплінарного підходу, об'єднання зусиль філософів, економістів, екологів, географів, істориків, культурологів, соціологів, психологів, педагогів тощо [10].

Феномен подорожуючої людини у своїх дослідженнях відзначає і провідний філософ-туризмолог В. С. Пазенок, який вважає, що така людина подорожує з метою задоволення своїх потреб і являється визначальною сутністю туризму. Дослідник стверджує, що «турист є визначальним об'єктом, а теоретично узагальнені знання про особистість туриста – предметом туризмології як науки» [11]. Крім того, В. С. Пазенок формулює свої вимоги до суб'єкта туризмології. На його думку «суб'єктом туризмології є науковець, здатний теоретично, фахово осмислити об'єкт свого знання, тобто туризмолог, туризмознавець. Це осмислення відбувається в контексті розуміння туризму як суспільного простору буття людини-мандрівника, в якому здійснюється її само-реалізація» [11]. Осмислити знання щодо особис-

тості туриста туризмознавцем можливо за умови фаховості останнього, його здатності теоретично осмислювати власний туристичний досвід, а не тільки туристичний досвід інших людей, зокрема учасників туристичної діяльності [10]. Отже, пізнання внутрішнього світу особистості туриста, на думку Г. П. Скліяра, залежить від масштабу особистості вченого, здатного вести діяльнісний, а не тільки споглядальний спосіб життя. Не випадково туризмолог В. Г. Герасименко наголошує на тому, що туризмологію слід розглядати як «цілісну систему загальних і прикладних наук про туризм і туристичну діяльність» [2]. При цьому науковець визначає проблематику туризмології – «досліджувати все, що відбувається у сплетінні: людина-подорож-туристична дестинація-навколишнє середовище» [2].

Останім часом особливо значущими стали такі особистісні якості людини як здатність до постійного саморозвитку й самовдосконалення, освоєння нових сфер діяльності. Тому І. М. Петренко [8] зазначає, що професійна творчість та будь-яка культурна діяльність людини пов'язана з використанням вільного часу. Результати дослідження свідчать, що все більше свого вільного часу люди витрачають на відпочинок і рекреацію, саморозвиток особистості, оволодіння досягненнями культури і створення культурних цінностей [6]. Зважаючи на вище сказане, нагальним є питання трактування науковцями різних напрямів дозвілєвої діяльності задля реалізації оздоровчих, просвітніх, професійних та рекреаційних потреб людини, враховуючи галузеву належність.

Проведене нами дослідження наукових публікацій стосовно розвитку дозвілєвої діяльності показало, що одним з найважливіших видів організованої дозвілєвої діяльності є туризм. За рахунок туристичних подорожей (мандрів) мандрівники отримували нові враження та позитивні емоції, зростали їх духовні запити, відбувалася диференціація соціальних потреб людини. Отримати позитивні враження від подорожей мандрівники мали змогу завдяки використанню різних елементів дозвілля та розваг, які є невід'ємною частиною будь-якого туристичного продукту [12]. Так, завдяки різноманіттю туристичних продуктів сучасні туристи мають змогу не лише ознайомитися з історією та культурою іншої країни, але й дізнатися про побут та звички людей, традиції, творчість відомих особистостей. Саме тому більшість науковців схиляється до думки, що ефективність ринку туристичних послуг у перспективі буде залежати від організації дозвілєвої діяльності, тобто форм і методів туристичного дозвілля.

З огляду цього новим трендом у світовому туризмі став креативний туризм, оскільки креативні програми змінюють погляди людей на

навколишній світ, долучають мандрівників до мистецтва, закликають кожного відкрити та реалізувати особистий творчий потенціал [1]. Програми креативного туризму можуть наповнювати маршрути турів, події заходи, екскурсії та дозвіллевий час мандрівників. У цьому типі туризму, турист виступає в якості співавтора свого туристичного досвіду, який є справжнім і дозволяє туристу вчитися [1]. Не випадково креативний туризм вважають постмодерною формою культурного туризму, а це свідчить про зміни парадигми у розвитку туризму взагалі. Отже, креативний туризм – це більш інтерактивні форми діяльності, які тісно пов'язані або з місцем і його людьми, або з деякими, більш технологічно розвиненими галузями [13].

Як бачимо, всебічний розвиток особистості тісно пов'язаний з туризмом, який нині став тим напрямком дозвілля, де відбувається інтеграція рекреації, пізнання, розваг та оздоровлення. Розмаїття видів туризму, а отже і засобів організації дозвілля дає змогу раціонально використати вільний час людини з метою відновлення своїх сил та розвитку особистості. У цьому зв'язку соціально-значущим видом дозвілля Ю. Б. Миронов і М. М. Логвин вважають культурно-пізнавальний туризм [5]. Цей вид туризму, на їх думку, підвищує інтерес до пізнання як форми безперервної освіти та занурює туристів у світ цінностей історії та культури.

Однією з наук про людину, виховання та розвиток особистості у вільний час є педагогіка дозвілля. Саме вона розкриває закономірності складного й багатогранного дозвіллевого процесу, в якому індивіду відводиться активна роль.

Педагогіка дозвілля – це уявлення про культурні цінності за допомогою залучення особистості до духовної спадщини сучасної цивілізації для надбання повноцінних знань про основні закони розвитку культурної життєдіяльності суспільства, їх подальшої реалізації у власному житті [5]. На думку Ю. Б. Миронова і М. М. Логвина педагогіка дозвілля має зв'язок з філософією, психологією (вікова, педагогічна, соціальна психологія і психологія мистецтва), загальною педагогікою, віковою педагогікою, історією педагогіки та освіти, а також соціологією, тобто науками про людину і суспільство [5].

Значимість педагогіки дозвілля у виховному процесі відзначає у своєму науковому доробку також І. М. Петренко [8]. Вона вказує на те, що наприкінці XIX ст. та на початку XX ст. широко практикувалася організація паломництва як одного із напрямків духовного та морального виховання дорослих і дітей. У той період паломництво розглядалося як один із засобів проведення дозвілля у процесі виховання і навчання учнів церковно-парафіяльних шкіл Лівобережної України. Палом-

ництва до святих місць сприяли релігійно-моральному та фізичному вихованню учнів, мали велике значення для їхнього розвитку [8].

Серед науковців усталеною є думка, що туристичне дозвілля сприяє відродженню культурних традицій, розкриттю творчого потенціалу людини та задоволенню культурних, пізнавальних і рекреаційних потреб. Тому В. Д. Холодок і Н. І. Мицай стверджують, що мета туристичного дозвілля має полягати в удосконаленні обслуговування людини у вільний час, залученні її до різноманітних дозвіллевих заходів, організації ефективного відпочинку, формуванні позитивного настрою, відновленні її духовних та фізичних сил [12]. Нині турист прагне споживати оригінальні за формою та ексклюзивні за тематикою види дозвіллевої пропозиції. З огляду цього цікавим для туристів є міжрегіональний туристичний маршрут «Стежками мандрівного філософа», який проходить трьома областями: Харківською, Сумською та Полтавською [12].

Окремо слід відзначити важливість високоякісного дозвіллевого обслуговування для збільшення туристичних потоків. На думку В. Д. Холодок і Н. І. Мицай, збільшити потік туристів та зацікавити різні групи населення можливо в результаті організації дозвілля на музейних комплексах, які поступово стають складовою індустрії дозвілля. Автори вказують на те, що поява на туристичному ринку івент-турів (зокрема на території ОКЗ «Національний літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди») значно підвищує зацікавленість туристів відвідати ту чи іншу дестинацію, сприяє зростанню попиту на такі тури, а також вимагає розширення пропозиції. Задля вирішення означеної проблеми науковці вважають за необхідне активізувати партнерські відносини між суб'єктами туристичного бізнесу, владними структурами, комунальними закладами та громадськими організаціями [12]. Таким чином, поєднання відпочинку з пізнанням нового сприяє духовному та культурному розвитку людини.

У цьому контексті нині виникає потреба в оптимізації організації туристичної діяльності, а саме напрямів дозвіллевої туристичної діяльності. Домінуюча роль туризму в дозвіллевих перевагах у сфері духовного та культурного життя особистості пов'язана з наявністю різноманітних мотивів, які здійснюють вплив на вибір певного виду дозвілля [12], та дає можливість спостерігати за проявами різних видів дозвіллевих практик.

Проведений нами аналіз наукових поглядів вчених на дозвіллеву діяльність у сфері туризму свідчить про наявність різних підходів до її організації. Так, організація туристичного дозвілля має свою специфіку в різних суб'єктах туристичної діяльності (зокрема в готелях, туристичних комп-

лексах, рекреаційних центрах, на туристичних базах тощо), де для здійснення дозвіллевих заходів доцільно використовувати спеціальні служби (дозвіллеві, анімаційні, рекреаційні). Від того, яке матеріально-технічне оснащення та кадрове забезпечення матимуть такі служби, залежатиме імідж того чи іншого туристичного підприємства на ринку дозвіллево-туристичних послуг, перспективи їх розвитку. У цьому зв'язку залишається актуальним питання щодо підготовки фахівців різного рівня кваліфікації для роботи на підприємствах з надання туристичних послуг [3] та проведення дозвіллевих заходів.

Таким чином, за результатами аналізу наукових праць відомих українських туризмологів нами досліджена трансформація наукової думки щодо розуміння дозвілля та дозвіллевої діяльності у сфері туризму від традиційних підходів до

сучасних поглядів. Виявлена особливість організації дозвілля в підприємствах туристичної сфери та перспективи його розвитку. Окреслено внесок науковців у розробку методологічних аспектів організації дозвіллевої діяльності в галузі туризму. Міжнародні інтеграційні економічні процеси та вихід України на світовий туристичний ринок зумовлюють необхідність підвищення ефективності дозвіллевої діяльності, удосконалення форм і методів її організації. З'ясовано, що використання різноманітних форм і методів організації дозвілля в туризмі слугуватиме підвищенню привабливості туристичних дестинацій. Тому подальші дослідження феномену дозвілля в туризмології потребують особливої уваги, оскільки це надасть можливість підвищити конкурентні позиції вітчизняної туристичної галузі на світовому туристичному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Божко Л. Д. Креативний туризм: постнекласична варіація культурного туризму. *Дозвілля та туризм у постнекласичній перспективі : матеріали методологічного міждисциплінарного інтернет-семінару* (м. Полтава, 3 грудня 2020 р.). Полтава : ПУЕТ, 2020. С. 3–7.
2. Герасименко В. Г. Теорія туризму як складова туризмології. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2011. Вип. 2. С. 173–180.
3. Дробиш Л. В. Партнерство в освітній діяльності підготовки фахівців для сфери туризму. *Модернізація туризмознавства: теорія і практика партнерства : монографія / за заг. ред. Г. П. Скліяра*. Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 336–345.
4. Культурно-дозвіллева діяльність у сучасному світі : кол. монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 328 с.
5. Миронов Ю. Б., Логвин М. М. Педагогіка дозвілля у постнекласичній парадигмі освіти. *Дозвілля та туризм у постнекласичній перспективі : матеріали методологічного міждисциплінарного інтернет-семінару* (м. Полтава, 3 грудня 2020 р.). Полтава : ПУЕТ, 2020. С. 57–65.
6. Наймарк К. А. Розвиток індустрії дозвілля та розваг як складової сфери туризму. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: економічні науки*. 2018. Вип. 31. С. 45–48.
7. Перро С., Оернер Ж.-М. Необхідність туризмології / Філософія туризму : навч. посіб. / В. С. Пазенок, В. К. Федорченко. Київ : Кондор, 2009. С. 168–173.
8. Петренко І. М. Паломництва як засіб застосування педагогіки дозвілля для учнів церковних шкіл Лівобережної України наприкінці XIX – на початку XX століття. *Дозвілля та туризм у постнекласичній перспективі : матеріали методологічного міждисциплінарного інтернет-семінару* (м. Полтава, 3 грудня 2020 р.). Полтава : ПУЕТ, 2020. С. 32–38.
9. Регіональний туристичний продукт: проектний підхід до забезпечення конкурентоспроможності : монографія / За заг. ред. М. М. Іжі, К. Д. Бабова, Т. М. Безверхнюк. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016. 626 с.
10. Скліяра Г. П. Людиномірний дискурс економічних туризмологічних досліджень. *Дозвілля та туризм у постнекласичній перспективі : матеріали методологічного міждисциплінарного інтернет-семінару* (м. Полтава, 3 грудня 2020 р.). Полтава : ПУЕТ, 2020. С. 65–71.
11. Федорченко В. К., Пазенок В. С., Кручек О. А. та ін. *Туризмологія : концептуальні засади теорії туризму*: монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
12. Холодок В. Д. Дозвіллеві практики в музеї як запорука туристичної привабливості. *Дозвілля та туризм у постнекласичній перспективі: матеріали методологічного міждисциплінарного інтернет-семінару* (м. Полтава, 3 грудня 2020 р.). Полтава : ПУЕТ, 2020. С. 71–79.
13. Smith M. *Issues in Cultural Tourism Studies*. New York: Routledge, 2016.

REFERENCES

1. Bozhko, L. D. (2020). Kreatyvnyi turyzm : postneklasychna variatsiia kulturnoho turyzmu [Creative tourism: a post-classical variation of cultural tourism]. *Metodolohichni mizhdystsyplinaryni internet-seminar «Dozwillia ta turyzm u postneklasychnii perspektyvi» – Methodological Interdisciplinary Internet-Seminar «Leisure and tourism in a post-non-classical perspective»*. (pp. 3–7). Poltava: PUET [in Ukrainian].
2. Herasymenko, V. H. (2011). Teoriia turyzmu yak skladova turyzmolohii [The theory of tourism as a component of tourismology]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen – Herald of socio-economic research*, 2, 173–180 [in Ukrainian].

3. Drobysh, L. V. (2015). Partnerstvo v osvitnii diialnosti pidhotovky fakhivtsiv dlia sfery turizmu [Partnership in the educational activity of training specialists for the field of tourism]. *Modernizatsiia turizmознаvstva: teoriia i praktyka partnerstva* [Modernization of tourism studies: theory and practice of partnership]: collected papers / H. P. Skliar (Ed.). Poltava: PUET, 336–345 [in Ukrainian].
4. *Kulturno-dozvillieva diialnist u suchasnomu sviti* [Cultural and leisure activities in the modern world]: collected papers. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K, 2017 [in Ukrainian].
5. Myronov, Yu. B., & Lohvyn, M. M. (2020). Pedagogika dozvillia u postneklasychnii paradyhmi osvity [Leisure pedagogy in the post-non-classical paradigm of education]. *Metodolohichni mizhdystsyplinarnyi internet-seminar «Dozvillia ta turizm u postneklasychnii perspektyvi» – Methodological Interdisciplinary Internet-Seminar «Leisure and tourism in a post-non-classical perspective»*. (pp. 57–65). Poltava: PUET [in Ukrainian].
6. Naimark, K. A. (2018). Rozvytok industrii dozvillia ta rozvah yak skladovoi sfery turizmu [Development of the leisure and entertainment industry as a component of tourism]. *Naukovi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: economic sciences*, 31, 45–48 [in Ukrainian].
7. Perro, S., & Oerner, Zh.-M. (2009). Neobkhidnist turizmologii [Necessity of tourismology] / Serzh Perro, Zhan Mishel Oerner [Serge Perrault, Jean Michel Oerner] / Pazenok B. C., & Fedorchenko V. K. *Filosofia turizmu – Philosophy of tourism*, (pp. 168–173). Kyiv: Kondor [in Ukrainian].
8. Petrenko, I. M. (2020). Palomnytstva yak zasib zastosuvannia pedahohiky dozvillia dlia uchniv tserkovnykh shkil Livoberezhnoi Ukrainy naprykintsi KhKh – na pochatku KhKh stolittia [Pilgrimages as a means of applying leisure pedagogy for students of church schools on the Left Bank of Ukraine at the end of the 19th and the beginning of the 20th century]. *Metodolohichni mizhdystsyplinarnyi internet-seminar «Dozvillia ta turizm u postneklasychnii perspektyvi» – Methodological Interdisciplinary Internet-Seminar «Leisure and tourism in a post-non-classical perspective»*. (pp. 32–38). Poltava: PUET [in Ukrainian].
9. Izhi, M. M., Babova, K. D., & Bezverkhniuk, T. M. (Eds.) (2016). *Rehionalnyi turystychnyi produkt: proektnyi pidkhid do zabezpechennia konkurentospromozhnosti* [Regional tourism product: a project approach to ensuring competitiveness]: monohrafiia. Odesa: ORIDU NADU [in Ukrainian].
10. Skliar, H. P. (2020). Liudynomirnyi dyskurs ekonomichnykh turizmologichnykh doslidzhen [Human-dimensional discourse of economic tourismology research]. *Metodolohichni mizhdystsyplinarnyi internet-seminar «Dozvillia ta turizm u postneklasychnii perspektyvi» – Methodological Interdisciplinary Internet-Seminar «Leisure and tourism in a post-non-classical perspective»*. (pp. 65–71). Poltava: PUET [in Ukrainian].
11. Fedorchenko, V. K., Pazenok, V. S., & Kruchek, O. A. et al. (2013). *Turizmologia : kontseptualni zasady teorii turizmu* [Tourismology : conceptual foundations of the theory of tourism]: monohrafiia. Kyiv : VTs «Akademiias» [in Ukrainian].
12. Kholodok, V. D., & Mytsai, N. I. (2020). Dozvillievi praktyky v muzei yak zaporuka turystychnoi pryvablyvosti [Leisure practices in the museum as a guarantee of tourist attraction]. *Metodolohichni mizhdystsyplinarnyi internet-seminar «Dozvillia ta turizm u postneklasychnii perspektyvi» – Methodological Interdisciplinary Internet-Seminar «Leisure and tourism in a post-non-classical perspective»*. (pp. 71–79). Poltava: PUET [in Ukrainian].
13. Smith, M. (2016). *Issues in Cultural Tourism Studies*. New York: Routledge.

Heorhii Sklyar, Liudmyla Drobysh, Oleksandr Taranenko, Mykhaylo Logvyn, Pavlo Shukanov, Poltava University of Economics and Trade. The phenomenon of leisure activities: tourismology discourse.

Annotation. The purpose of the article is to study the transformation of scientific opinion regarding the understanding of leisure and leisure activities in the field of tourism. **Methodology of research.** The solution of the tasks set in the article was carried out with the help of general scientific and special research methods: analysis and synthesis, systematization and generalization. **Findings.** The views of scientists on leisure activities in the field of tourism are analyzed. A study of the transformation of scientific thought regarding the understanding of leisure and leisure activities in the field of tourism from traditional approaches to modern views was conducted. The value of leisure activities for the realization of health, educational, professional and recreational needs of a person based on his constant self-development and self-improvement is substantiated. This made it possible to reveal the peculiarities of the organization of leisure at enterprises in the tourism sector and the prospects for its development. The contribution of scientists to the development of methodological aspects of the organization of leisure activities in the field of tourism is outlined. It was found that the use of various forms and methods of leisure organization in tourism will serve to increase the attractiveness of tourist destinations. The need for further research into the phenomenon of leisure in tourism is indicated. **Practical value.** The article substantiates the relevance of further scientific studies of leisure activities in the field of tourism, which will provide an opportunity to increase the competitive position of the domestic tourism industry in the world tourism market. It is advisable to use the scientific provisions of the study in the organization of leisure activities in the field of tourism, identifying the peculiarities of its development and improvement. The results of the research are important for the training of masters in tourism, as they influence the formation of a critical understanding of problems in the field of tourism and recreation and at the boundaries of the fields of knowledge.

Keywords: tourism, leisure, leisure activity, tourismology.